

Липко О., Мирончук Н.М. Модульно-рейтингове навчання у вищому навчальному закладі // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : збірник наукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької, к.п.н., доц. Н. М. Мирончук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 121-124.

*Олена Липко, магістрант ННІ іноземної філології;
Н.М.Мирончук, канд. пед. наук, доцент
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)*

Модульно-рейтингове навчання у вищому навчальному закладі

З метою удосконалити систему вищої освіти нашої країни, яка відповідала б вимогам європейського освітнього та наукового простору, в навчальний процес вищих навчальних закладів було впроваджено нові прогресивні та продуктивні інноваційні педагогічні технології, які сприяли б виконанню головного завдання вищої школи, а саме формуванню творчої та гармонійної, всебічно розвиненої особистості майбутнього висококваліфікованого фахівця.

Поєднуючи у собі різноманітні форми та методи, стимулюючи навчальну діяльність студентів, а також розширюючи рамки індивідуалізації та диференціації навчального процесу, модульно-рейтингова технологія навчання вважається однією із найперспективніших педагогічних ідей, що використовується у навчально-виховній практиці вищої школи як передовий педагогічний досвід та експериментальна психолого-дидактична система [3].

Хоча теоретичні основи так званого “удосконаленого варіанту програмованого навчання” вже протягом 50 років активно розробляються у працях відомих іноземних та деяких вітчизняних науковців, а саме: Дж. Руссела, М.Анденка, М. Голдшміда, С. Постлесвайта, Дж. Овенса, І.Прокопенка, К.Вазіна, В.Карпова, С.Вітвицької, В.Стрельнікова, С.Гончарова, І.Сікорського, дане питання і досі залишається актуальним та вимагає подальшої розробки, апробації та вдосконалення.

Отож, мета статті полягає у розкритті змісту відносно нового підходу до навчально-виховного процесу у вищій школі, а саме модульно-рейтингової технології навчання.

Звертаючись до історії зародження та встановлення модульного навчання як нового напрямлення дидактики, слід наголосити, що у високо розвинутих капіталістичних країнах воно з’явилося ще у 60-их роках ХХ ст. Що ж стосується України, лише у 90-их роках минулого століття модернізація освітньої діяльності в контексті європейських вимог зумовила впровадження технології модульно-рейтингового навчання.

Загалом, модульне навчання виникло як один із шляхів інтенсифікації процесу навчання в сучасному світі, де існує досить велика конкуренція на

ринку праці, а разом з тим, і гостра необхідність постійно оновлювати знання в професійній сфері, щоб залишатись конкурентоспроможним.

У певній мірі, модульне навчання є унікальним, адже воно не лише сприяє становленню особистості, але й прискорює численні процеси розвитку [2]. Такий вид навчання передбачає організацію нового засвоєння генералізованих знань у кожному модулі шляхом чіткого структурування змісту навчального матеріалу й обґрунтованого добору способів його засвоєння; оптимізацію управління навчально-виховним процесом; упорядкування самостійної роботи та дієвий контроль за станом засвоєння навчального матеріалу [4].

До основних характеристик модульно-рейтингового навчання варто також віднести високий ступінь гнучкості та адаптації до конкретних соціально-економічних і організаційних умов; можливість постійного удосконалення модульної системи, не змінюючи загальної структури програми; максимальні індивідуальні досягнення у навчанні, де використовується велика кількість методів самореалізації та самоконтролю; легкість створення навчальних комп'ютерних програм на базі вже існуючих модулів; гарантоване досягнення цілей та результатів у навчанні за рахунок осмислення їх студентами як перспективної пізнавальної та практичної діяльності [2].

Як уже було зазначено раніше, в основу модульного навчання покладено ідеї програмованого навчання, що передбачало максимально індивідуалізований підхід до організації навчального процесу, його адаптацію до потреб та можливостей особистості, а також питому вагу самостійної роботи студента.

У своїх наукових працях, присвячених даній тематиці, відома литовська дослідниця П.Юцявичене подає точне визначення поняття “модульне навчання”: “Модульне навчання – це комбінована система навчання, обов'язковою складовою якої є підсистема адаптивного керування, яка часто поєднується із підсистемою самоврядування” [4]. Більшість сучасних науковців поділяють погляди П.Юцявичене і трактують модульно-рейтингове навчання як комбіновану систему навчання, що поєднує індивідуальні та групові форми роботи.

Модульно-рейтингова технологія (МРТ) – це комбінована система умов навчально-творчої діяльності студентів, серед яких виділяються: 1) структурований поділ навчального матеріалу на окремі тематичні блоки (модулі); 2) технологічна послідовність вивчення дисципліни; 3) система мотиваційних стимулів, елементів планування, організації та контролю за навчально-творчою діяльністю студентів.

Під поняттям “навчальний модуль” розуміється логічно завершена частина навчального курсу дисципліни, яка має відповідне дидактичне забезпечення та методичні рекомендації для самостійної, індивідуальної, навчально-творчої діяльності студентів і завершується модульним контролем.

Організація та оцінювання модульно-рейтингового процесу відбувається таким чином. Вивчення дисципліни здійснюється окремими модулями, матеріали яких поділяються на дрібніші структурні частини, що називаються

навчальні елементи, які, з одного боку, пов'язані між собою, а з іншого, виконують самостійну функцію. Для кожного навчального елемента вказується конкретна мета, яка у разі потреби коригується, і завдання його вивчення, аналізується рівень попереднього опрацювання, дається мотивація для якісного засвоєння, змістове наповнення, окреслюється певна кількість тем, зміст домашніх завдань, відповідна кількість балів оцінювання виконаної роботи та вказуються конкретні джерела, де цей матеріал викладений якнайкраще.

Кожен модуль охоплює лекційні та практичні заняття, а також значний обсяг самостійної роботи. Робочі програми лекційних, семінарських занять передбачають різні види домашніх завдань: вивчення першоджерел, конспектування деяких матеріалів з творів класиків, порівняння думок педагогів, підготовку словника наукових понять певної теми, написання рефератів, вивчення соціологічного матеріалу тощо. Це дає можливість розвивати логічне мислення студентів, уміння самостійно аналізувати, робити висновки, вести пошукову роботу.

Модульний контроль, у свою чергу, – це контроль рівня засвоєння студентами навчального матеріалу тематичних модулів за програмою дисципліни.

Рівень засвоєння певного обсягу програмового матеріалу за кожен модуль, зазвичай, містить оцінку знань теоретичного матеріалу, одержану шляхом тестування, аудиторних контрольних робіт, оцінки за підготовку до семінарських робіт, експрес-опитування та домашніх завдань (у балах). Тобто модульний підхід дає змогу студентам більш глибоко і самостійно оволодіти навчальним матеріалом, оскільки поняття “модуль” охоплює не лише інформацію, якою повинен володіти студент, але і методи та форми прямої, опосередкованої та самостійної навчально-пізнавальної діяльності студента для оволодіння певною інформацією. Технологія навчання гарантує засвоєння кожним студентом мінімуму знань і вмінь, необхідних для успішної професійної діяльності. Крім того, здібні студенти мають змогу ефективніше використати час, здобуваючи глибокі знання. Завдяки рейтинговій системі контролю, що є невід'ємною частиною модульної технології, забезпечується більша об'єктивність у процесі оцінювання знань студентів [4].

Важливим поняттям у модульно-рейтинговому навчанні є рейтинг, що являє собою інтегральне кількісне оцінювання навчально-творчої діяльності студентів (активність і рівень знань, виконання лабораторно-практичних робіт, якість самостійної аудиторної та позааудиторної роботи, участь в олімпіадах, науковій роботі кафедри тощо), яка визначається відповідною кількістю балів. Загальний рейтинг кожного студента визначає його місце на шкалі успішності і є стимулом до активізації пізнавальної діяльності [3].

Отож, цілком очевидно, що використання рейтингової системи є виправдане, адже воно збільшує об'єктивність оцінки знань студентів, стимулює їх систематичну та самостійну роботу протягом семестру, сприяє розвитку творчих здібностей, налагодженню здорової конкуренції у навчанні, перетворює студента із об'єкта в суб'єкт навчального процесу.

Підсумовуючи все вище зазначене, варто наголосити, що реалізація модульно-рейтингового навчання у ВНЗ України дає можливість внести прогресивні зрушення у сферу викладання й вивчення різноманітних дисциплін, сприяє всебічній інтеграції національної вищої освіти в європейську; дає змогу впровадити новаторські ініціативи в галузі педагогіки на рівні кращих світових стандартів.

Список використаної літератури

1. Бондар В. Модульно-рейтингова технологія вивчення навчальної дисципліни (на матеріалі дидактики) / Бондар В. – К., 1999.
2. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи: метод. посібн. / Вітвицька С. – К., 2003. – 316 с.
3. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. / Нагаєв В. М. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 232 с.
4. Юцявичене П. Теория и практика модульного обучения / Юцявичене П. – Каунас: Швисса, 1989. – 272 с.